

מחודדים

ת"ר ושננתם שיהיו דברי תורה מחודדים נפיק (קידושין 5.)

סיכומי דף היומי
 מערכת: 073-249-0403
 sikumhadaf12@gmail.com

לע"נ
 הגה"ח ר' פינחס רוזנבוים זצ"ל
 נלב"ע נ"ו ניסן תשע"ז

גליון
 301

גיטין דף נ"ג. יום שב"ק פרשת פינחס י"ט תמוז תשפ"ג

דף נ"ג - ע"א

משנה. המטמא טהרות של חבירו, המדמע חולין בתרומה, והמנסך בשוגג פטור במזיד חייב.

מנסך שחייב במזיד לשמואל היינו מערב יין נסך בין כשר שאם מנסך ממש פטור מתשלומים שחייב מיתה וקם ליה בדרבה מיניה, ואין ללמוד ערב ממדמע שלא לומדים קנס מקנס, לרב היינו מנסך שכשך ידו בתוכו לשם עבודה זרה שמשעת הגבהה קונה שהגביהו על מנת לגזולו ואינו מתחייב בנפשו עד שעת ניסוך (לתוס' לא בהגביה כדי לגזולו רק נחלקו אם אומרים הגבהה צורך ניסוך הוא או אם אומרים קלב"מ על שעת הגבהה). אבל מערב היינו מדמע ולומדים קנס מקנס.

היזק שאינו ניכר - לחזקיה דבר תורה הוי היזק וחייב גם במזיד, ופטור בשוגג כדי שיודיעו אבל במזיק, כיון שהתכווין להזיק ודאי יודיעו, לרבי יוחנן דבר תורה לא הוי היזק וחייבו במזיד שלא יהא כל אחד הולך ומטמא טהרות של חבירו (מורה הוראה שטימא את הטהור ונגע בו שרץ משלם אע"ג שהוא היזק שאינו ניכר בשוגג משום שפשע שלא היה לו לטמאות להחזיק דבריו).

כהנים שפגלו במקדש במזיד חייבים - לחזקיה מפני תיקון העולם פטרו בשוגג, ולרבי יוחנן מפני תיקון העולם חייבו במזיד. העושה מלאכה במים של פרה אדומה ובפרה אדומה עצמה פסלו, ודינו כהיזק שאינו ניכר, ואם פסלו רק מכך מחשבתו ולא עשה בה מלאכה הפוסלת אותו כגון שהכניס הפרה למקום אסיפת הבהמות כדי שתינק ואף נתכווין שתידוש, או מי חטאת שידע משקלה ושקל כנגדה והסיח דעתו משמירתם גרמא בעלמא הוא ופטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים.

דף נ"ג - ע"ב

גזל מטבע ופסלו המלכות, תרומה ונטמאת מאליה, חמץ ועבר עליו הפסח מחזירו בעין ואומר לו הרי שלך לפניך, והגמרא הוכיחה מזה שהיזק שאינו ניכר לאו שמיה היזק שאם שמיה היזק הרי אינו מחזיר לו כמו שגזל (גזל תרומה ונטמא אם היזק שאינו ניכר שמיה היזק קנה בשינוי ואינו יכול לומר הרי שלך לפניך)

המטמא והמדמע והמנסך - לרבי מאיר בין שוגג ובין מזיד חייב, לרבי יהודה בשוגג פטור ומזיד חייב, ואין מוכח שנחלקו אם היזק שאינו ניכר שמיה היזק אלא נחלקו אם קנסו שוגג אטו מזיד.

המבשל בשבת - לרבי מאיר בשוגג יאכל הוא עצמו אף בשבת במזיד לא יאכל, לרבי יהודה בשוגג יאכל למוצאי שבת לאחר שהמתין בכדי שיעשו במזיד לא יאכל עולמית, לרבי יוחנן הסנדלר בשוגג יאכל למוצאי שבת לאחרים, במזיד לא יאכל עולמית לא לו ולא לאחרים (שוגג דרבי יהודה הוא כמזיד דר"מ, ושוגג דר"י הסנדלר הוא כמזיד דר"י).

לרבי מאיר קנסו שוגג אטו מזיד באיסור דרבנן, שמטמא ומדמע כיון שהיזק שאינו ניכר ולא שמיה היזק אסור רק מדרבנן, אבל בישול בשבת שאיסור דאורייתא הוא ולא שכיח שעובר עליו לא קנסו, רק מנסך משום חומרא של עבודה זרה קנסו, לרבי יהודה לא קנסו שוגג אטו מזיד באיסור דרבנן במטמא ומדמע אך באיסור מבשל דאורייתא קנסו משום חומרת האיסור, ומנסך לא קנסו משום חומרת עבודה זרה בדילי אינשי מיניה ואין צריך לקנסו.

גיטין דף נ"ד. יום א' פרשת מטות מסעי כ' תמוז תשפ"ג

דף נ"ד - ע"א

הנוטע בשבת - לרבי מאיר בשוגג יקיים במזיד יעקר, ובשביעית בשוגג ובמזיד יעקר, מפני שישראל מונין נטיעותיהם משנת השביעית כדי לדעת מתי לחלל בשנה הרביעית וכשיודע שנטעה בשביעית יבואו להתיר נטיעה בשביעית, ואין מונין נטיעותיהם לשבתות שאין מונין לימים אלא לשנים, ואפילו אם יום שלושים שלפני שביעית הוא שבת שהנוטע שלושים יום בסוף השנה נחשב שנה והנטיעות מותרים בסוף שתי שנים ונזכרים שנטע בשבת ולא חוששים שיבואו בגלל זה להתיר איסור שבת שנחשדו ישראל על השביעית ולא על השבתות, לרבי יהודה אע"פ שלענין שבת שעבר על איסור דאורייתא קנסו בשוגג ובמזיד בנטיעה בשביעית בשוגג יקיים שבמקומו היה איסור שביעית חמור.

זר שאכל תרומה בשוגג אינו משלם מעות אלא תבואת חולין מתוקנים הראוי לחול עליו שם תרומה ועל ידי נתינתו לכהן נעשו קדוש, אכל תרומה טמאה משלם חולין טהורים או טמאים, אכל תרומה טהורה משלם חולין טהורים, שילם חולין טמאין לר"מ אם לא ידע שהם טמאים הוי תשלומים ואע"ג שתשלומים גריעה ושווה פחות ממה שאכל שהאוכל תרומה שוגג משלם לפי מדה ולא לפי דמים.

אם ידע שמשלם בטמאים אין הכהן צריך להחזיר וחוזר הישראל ומשלם חולין טהורים שקנסו רבנן מפני שהתכווין להפסיד כהן, לחכמים בין ידע בין לא ידע תשלומי תשלומים וחוזר ומשלם חולין טהורים, אבל רבי מאיר לא קנס שוגג אטו מזיד אע"פ שבאיסור רבנן בעלמא קנס שוגג אטו מזיד כיון שבא עכשיו לתקן ולשלם אדם כשר הוא ואין לקנסו.

דם שנטמא וזרקו בשוגג הציץ מרצה והבשר מותר באכילה, במזיד לא הורצה מדרבנן והבשר אסור באכילה והבעלים נתכפר, ולא קונסים שוגג אטו מזיד גם לר"מ כיון שהתכווין לכפר.

לעשר ולטבול כלים בשבת אסור מדרבנן משום שבות שנראה כמתקן, ואם עבר במזיד אסור בהם אבל בשוגג לא קונסים אטו מזיד כיון שהתכווין לתקן.

אגוזי פרך של ערלה אינם בטלים אפילו באלף מדרבנן מפני חשיבותם, אבל מדאורייתא בטל ברוב, ואם נתפצעו ואח"כ נפלו לתוך היתר יעלו, נפלו ונתפצעו לרבי מאיר בין לא נתכווין לפצען בין נתכווין לכך לא יעלו שלרבי מאיר קונסים שוגג אטו מזיד באיסור דרבנן, ולרבי יוסי ורבי שמעון בשוגג יעלו, לרבי יהודה גם בשוגג אסור אע"פ שבאיסור דרבנן לא קנס שוגג אטו מזיד שאני הכא שחוששים שיערים ויאמר שלא התכוונתי להעלותם.

גיטין דף נ"ה. יום ב' פרשת מטות מסעי
כ"א תמוז תשפ"ג

משנה. חרשת שקיבל אביה קידושין בעודה קטנה אף שהיא אשת איש מכל מקום מקבלת גיטה שהרי יכול לגרש אשה בעל כרחה ולא צריכים דעתה.

אמר לעדים ראו גט שאני נותן לה ואמר לה כנסי שטר חוב זה הרי היא מגורשת שלא צריך דעתה וכדין חרשת שיוצאה בגט, ולא אומרים שבזה שאמר כנסי שטר חוב ביטל הגט כיון שלא אמר כך לעדים.

קטנה יתומה שנשאת לכהן שאין נישואיה אלא מדרבנן אוכלת בתרומה דרבנן, ולא גוזרים שתבוא לאכול תרומה דאורייתא (וגם לא גוזרים שמה על ידי זה יאכיל קטן לגדולה שלא תקנו רבנן נישואין לקטן), ואם מתה בעלה יורשה.

חרשת גדולה שיש לה נישואין מדרבנן שנשאת לכהן אינה אוכלת בתרומה דרבנן גזירה שמה יאכיל חרש בחרשת ואע"פ שמתרת לאכול אפילו תרומה דאורייתא שאין לה דעת ודינה כקטנה שאין בית דין מצווים עליו להפרישו גוזרים שמה יאכיל חרש בפקחת, אע"פ שגם היא מן הדין מותרת לאכול בתרומה דרבנן שהרי יש לה עימו נישואין דרבנן גוזרים שמה יאכילה תרומה דאורייתא.

הגוזל קורה ובנה בבירה - לבית שמאי מקעקע כל הבירה כולה ומחזירו לבעליו, לבית הלל אין לו אלא דמי הקורה בלבד, שאם צריך להחזיר הקורה ימנע מלעשות תשובה.

חטאת גזולה מכפרת אם לא נודעה לרבים שהיא גזולה, - לעולא דבר תורה אינה מכפרת שהרי יאוש בלי שינוי רשות לאחר יאוש לא קנה לעניין קרבן ולא נקרא 'קרבנו', והעמידו רבנן ברשותו אם לא נודע ומכפרת שלא יהיו כהנים עצבים שאכלו חולין בעזרה ונמצא מזבח בטל (ופוטרים אותו מחטאת שבית דין עוקרים דבר מן התורה בשב ואל תעשה).

לרב יהודה דבר תורה מכפרת שיאוש בלי שינוי רשות קונה ותקנו רבנן שאם נודעה אינה מכפרת שלא יאמרו מזבח אוכל גזילות (לר"ת לעולא יאוש כדי בעלמא קונה רק לעניין קרבן שיהא כשר להקרבה לא קנה, וכן במקום מצוה משום מצוה הבאה בעבירה, לר"י לעולא יאוש לא קנה רק אם שינוי השם, וקרבן אע"פ שיש שינוי השם כיון שאינו קנוי אלא מחמת שהקדיש פסלו רחמנא להקרבה משום מצוה הבאה בעבירה, ולעניין ברכה ראוי להחמיר אפילו אם קנו לו מעיקרא שאין ראוי להזכיר שם שמים עליו).

גנב והקדיש ואחר כך טבח ומכר משלם תשלומי כפל משום שבשעת גניבה היה חולין, ואינו משלם תשלומי ד' וה' שבשעה שטבח ומכר היה הקדש ואין תשלומי כפל וד' וה' בהקדש, ואם שחטו בחוץ חייב כרת גם אם יאוש בלי שינוי רשות אינו קונה שקנסו רבנן והעמידו ברשותו משעה שהקדישה שיחול עליה הקדש ושיתחייב כרת אם שוחטה בחוץ כמו שהעמידו ברשותו לעניין כפרה, ולא העמידו ברשותו משעת גניבה שלא יהיה חוטא נשכר בגיזותיה וולדותיה.

משנה. שלש גזירות היה ביהודה במלחמת טיטוס א' כל שאינו הורג ישראל בכל מקום שימצאנו יהרג ב' מי שיהרוג ישראל יקבל ד' זוזים, ג' כל מי שיהרוג ישראל יהרג (חושבים בן דן היכה את עשוי

בשתי גזירות הראשונות יש בה דין סיקריקון שאם נתן לו הישראל קרקע בפדיון נפשו קנה העכו"ם שהקנה בלב שלם, בגזירה שלישית לא הקנה לו בלב שלם ואם לקח מסיקריקון וחזר ולקח מבעל הבית המקח בטל שישראל מכר לו דירה מהסיקריקון או משום שיותר נוח לו להוציא מלוקח שני, אבל לקח מישראל וחזר ולקח מן הסיקריקון המקח קיים, בית דין של אחריהם אמרו הלוקח מסיקריקון נותן לבעלים רביע, ואם יש ביד הבעלים לקחת השדה ממנו הוא קודם לכל אדם לקנותו, רבי הושיב ב"ד ותקנו שאם שהתה בפני סיקריקון י"ב חודש כל הקודם לקחת זכה ונותן לבעלים רביע.

לקח מן האיש קרקעת אשתו או קרקע המיוחדת לכתובת אשתו ואחר כך לקח מן האשה המקח בטל, לקח מן האשה וחזר ולקח מבעלה המקח קיים.

'אשרי אדם מפחד תמיד' שדואג לראות הנולד שלא תארע תקלה ממעשיו, ולא כקמצא בר קמצא שנחרב ירושלים, ועל תרנגול ותרנגולת חרוב טור מלכא, ומשום דופן של מרכבת נשים חרוב ביתר.

גיטין דף נ"ו. יום ג' פרשת מטות מסעי
כ"ב תמוז תשפ"ג

משום קמצא ובר קמצא חרב ירושלים, א' עשה סעודה אמר למשמשו לקרוא לקמצא אוהבו וקרא לבר קמצא שונאו, ציווהו לצאת ביקש ממנו שיניחנו וישלם לו מה שאכל ושתה, ואף דמי חצי סעודה, ואפילו כל דמי הסעודה, אחז בו והוציאו, אמר שכיון שישבו שם חכמים ולא מיחו משמע שהסכימו למעשיו, הלשין לקיסר שמרדו בו היהודים, שלח הקיסר קרבן לראות אם יקרבהו, הטיל בו מום הפוסל למזבח לבמות שלהם אינו מום, רצו להקריב משום שלום מלכות, או להורגו, אמר רבי זכריה בן אבקולוס יאמרו בעלי מומים קריבים לגבי מזבח, המטיל מום בקדשים יהרג, סבלנותו של רבי זכריה בן אבקולוס החריבה ביתנו, שרפה היכלנו, הגליתנו מארצנו.

נירון קיסר בא לירושלים זרק חץ לכל הרוחות השמים ונפל בירושלים, שאל לתינוק פסוקו ואמר 'ונתתי את נקמתי באדום ביד עמי ישראל' אמר הקב"ה רוצה להחריב ביתו ולקנח ידיו באיש שמחריב, ברח והתגייר ויצא ממנו רבי מאיר.

בזמן חורבן הבית היה בירושלים ג' עשירים, נקדימון בן גוריון שנקדה חמה בעבורו, בן כלבא שבוע שכל הנכנס לביתו כשהוא רעב ככלב יוצא כשהוא שבע, בן ציצית הכסת שהייתה ציצית טליתו נגרת על גבי כסתות, או שהייתה כסתו מוטלת בין גדולי רומי.

אספסיינוס קיסר צר על ירושלים ג' שנים, אמרו ג' עשירי ירושלים שהם יזונו העם, א' בחיטים ושעורים, וא' ביין מלח ושמן, וא' בעצים, ושבחו רבנן זה של העצים, שהרי רב חסדא מסר כל מפתחות האוצרות למשמש חוץ ממפתח העצים, שהרי אוצר אחד של חיטים צריך ששים אוצרות של עצים, והיה בידם לזונם כ"א שנים.

אנשים ריקים בירושלים רצו לעשות מלחמה עם הרומים ולא הניחו לרבנן לצאת ולעשות עמהם שלום ושרפו לאוצרות, והיה רעב.

מרתא בת בייתוס היתה העשירה של ירושלים שלחה שלוחה לקנות סולת, עד שהלך לא מצא, וכן פת נקיה, פת קיבר, קמח שעורים, הלכה בעצמה בלי נעל לחפש משהו לאכול ודרכה על פרש של גללי בהמה ומתה, וקרא עלה רבן יוחנן בן זכאי הפסוק, 'הרכה בך והענוגה אשר לא נסתה כף רגלה', או שאכלה גרוגרת דרבי צדוק ומתה משום איסטניס, כשמתה זרקה כל זהבה וכספה בשוק וזה מה שכתוב 'כספם בחוצות ישליכו'.

רבן יוחנן בן זכאי רצה לצאת מירושלים לדבר עם הקיסר, אמר לו אבא סיקרא שיעשה עצמו כחולה וכמת הוציאוהו, אמר

לקיסר שלום עליך מלך, אמר לו שחייב שני פעמים מיתה א' שהתעלל בו שאינו מלך, ב' אם מלך למה לא בא עד עכשיו, א"ל עתיד אתה להיות מלך שנאמר 'והלבנון באדיר יפול', לבנון זה בית המקדש ואדיר זה מלך, ועד עכשיו לא הניחוהו הבריונים לצאת, ובא שליח מרומי שרוצים למנותו למלך, לא היה יכול לנעול ולהסיר נעל, א"ל שמועה טובה תדשן עצם ושיעבור לפניו שונאו ויכה רוחו ונעל נעלו, וביקש ממנו יבנה וחכמיה ושלא יהרג משפחת הנשיא שלא תכלה שולטנות בית דוד ורופאים לרפאות רבי צדוק, וביקש רק הצלה מועטת ששמה לא יתנו לו יותר.

דף נ"ז - ע"ב

רבי צדוק התענה ארבעים שנה שלא להיחרב ירושלים, רפואתו אח"כ היה שיום ראשון השקוהו מים שהשרו בהם סובין, למחר מים ששרו בהם סובין גסים וקמח מעורב בהם, למחר מים ששרו בהם קמח עד שנתרחב מעיו מעט מעט.

טיטוס הרשע חירף וגידע כלפי מעלה עבר עבירה על ס"ת בקדשי הקדשים, גידר פרוכת בסייף נעשה נס והיה דם מבצבץ ויוצא וסבר שהרגו ית', נטל פרוכת ועשהו סל גדול והניח בה כל כלים שבמקדש ונתגלה לו ממונם של ישראל שהייתה טמונה והושיבם בספינה להשיב בעירו, עמד עליו רוח סערה בים אמר כמדומה אין גבורתו אלא במים כפרעה וסיסרא אם גיבור הוא יעלה ליבשה ויעשה עמי מלחמה, נכנס יתוש בחוטמו ונקר במוחו שבע שנים, שמע קול קורנס ושתק, לנכרי נתן ד' זוזים להכות לפניו, לישראל אמר דיי שאתה רואה שונאך, לאחר שלושים יום כבר לא עזר, כשמת מצאו במוחו כצפור דרור משקל ב' סלעים או כגוזל בן שנה משקל שני ליטרים ופיו של נחושת וציפורניו של ברזל, לפני מותו ציווה שישרפו ויפזרו אפרו על שבעה ימים.

גיטין דף נ"ז. יום ד' פרשת מטות מסעי כ"ג תמוז תשפ"ג

דף נ"ז - ע"א

אונקלוס רצה להתגייר שאל לטיטוס באוב מי חשובים בעולם העליון, א"ל ישראל אבל יש להם הרבה מצות ולא תוכל לעמוד בהם אבל אם תתגרה בהם תהיה לראש, שאלו איך דנים אותו ואמר במה שדנתי על עצמי כל יום מאספים אפרו ודנים אותו ושורפים אותו ומפזרים אפרו על שבעה ימים, שאל לבלעם ואמר ישראל חשובים בעולם העליון לא תדרוש שלוםם וטובתם כל הימים, ודנים אותו בשכבת זרע רותחת, שאל לפושעי ישראל וענו טובתם דרוש רעתם לא תדרוש כל הנוגע בהם כאילו נוגע בבת עינו, ודנים אותם בצואה רותחת שכן דנים כל המלעיג על דברי חכמים.

כמה גדולה כוחה של בושא שהרי סייע הקב"ה את קמצא והחריב ביתו ושרף היכלו.

על תרנגול ותרנגולת נחרב מדינת הר המלך, היו מוציאים תרנגול ותרנגולת לפני חתן וכלה כלומר פרו ורבו כתרנגולים, פעם נטלו גדוד רומיים מלפניהם נפלו עליהם היהודים אמר לקיסר שמרדו בו היהודים, היה שם אחד שקפץ מיל והרג ביקש הקיסר מה' שלא ימסרנו ולמלכותו בידו, נכשל ההוא ואמר 'הלא אתה א' זנחתנו ולא תצא א' בצבאותינו' ולא כדוד שאמר כן בלשון תמיה, נחש הוציא מעיו ומת אמר הקיסר הואיל שקרה נס אניחם, שמחו היהודים והדליקו נרות עד שהיה אפשר להכיר צורה בטבעת רחוק מיל מרוב הנרות, אמר יהודים צוחקים ממני חזר עליהם בשלש מאות אלפים שלופי חרב והרגו בשלש ימים ולילות, ובצד השני היו חוגגים ולא ידעו אלו באו.

שישים ריבוא עיירות היו לינאי המלך בהר המלך וכל אחת היו בה כיוצא מצרים חוץ משלש שהיו כפלים כיוצא מצרים כפר ביש שלא נתנו לאורחים להיכנס לביתם, כפר שחליים שהיה פרנסתם מן מאכל הנקרא שחלים כפר דכריא שהיו נשותיהם יולדות זכרים תחלה ונקבות בסוף ופוסקות, ואע"פ שאחר החורבן אין הר המלך מחזיק אפילו שישים ריבוא קנים

משום שארץ ישראל נקראת ארץ הצבי שאין עורו מחזיק בשרו אף ארץ ישראל בזמן שיושבים עליה הוא מורווח.

ככפר סכניא של מצרים היו צדיקים, שארוס וארוסתו שנשבו לבין עכו"ם והשיאום זה לזה אמרה לו בבקשה ממך אל תיגע בי שאין לי כתובה ממך ולא נגע בה עד יום מותו, אמרה סיפדו שזלזל ביצרו ונתגבר עליו יותר מיוסף, שכל יום במטה ובאשתו, עוד היה שם שעמדו ארבעים מודיות בדינר נתייקר התבואה במודיא אחת, אב ובנו שבא על נערה מאורסה ביום הכיפורים וסקלום וחזר השער למקומו, עוד שם אחד שנתן עיניו לגרש אשתו, והייתה כתובתה מרובה האכיל והשקה ידידיו ושיכרן השכיבם על מטה אחת עם לובן ביצה העמיד עליהם עדים ובא לבית דין, אמר בן בוטא כך מקובלני משמאי הזקן לובן ביצה סולד מן האור, וש"ז נדחה מן האור ומצאו כדבריו והביאוהו לבית דין והלקוהו והגבוהו כתובתה ממנו, ואע"פ שהיו צדיקים נענשו שלא התאבלו על ירושלים.

על אופן של מרכבת נשים נחרב ביתר שנהגו כשנולד ילד שתלו ארז וכשנולד ילדה שתלו מין ארז הנקרא תורניתא, וכשנשאו עשו מהם חופה, פעם עבר מרכבת בת המלך ונשבר אופן המרכבה וקצצו האילנות ונפלו עליהם היהודים ואמרו לקיסר מרדו בך היהודים.

אלף ראשי גייסות נכנסו לביתר והרגו בה אנשים נשים וטף עד שהלך דמם ונפל לים הגדול ברחוק מיל, שני נחלים היו שם שהיו שני חלקים מים ואחד דם מהרוגי ביתר, ז' שנים בצרו עכו"ם כרמיהם מדמם של ישראל.

דף נ"ז - ע"ב

נבוזראדן הרג בבקעה אחת רי"א ריבוא, ובירושלים צ"ד ריבוא על אבן אחת - הביא ושחט סנהדרי גדולה וקטנה, בחורים ובתולות, תינוקות של בית רבן כדי לפייס דמו של זכריה ולא נח, אמר 'זכריה זכריה טובים שבהם איבדתים ניחא לך דאבדינהו לכולהו' ונח דמו של זכריה, הרהר בתשובה ואמר אם על נפש אחת כך ק"ו אני, ברח שלח צוואה לביתו ונתגייר.

נעמן גר תושב, נבוזראדן גר צדק, מבני בניו של המן למדו תורה בבני ברק, **מבני בניו של סיסרא** למדו תינוקות בירושלים, **שמעיה ואבטליון** מבני בניו של סנחריב למדו תורה ברבים.

'הקול קול יעקב והידיים ידי עשו, 'הקול' - שראה יצחק בנבואה קול הצווחה כשהרג אדריינוס באלכסנדריא של מצרים שישים ריבוא על שישים ריבוא כפלים כיוצאי מצרים, **'קול יעקב'** זה אספסיינוס קיסר שהרג בביתר ד' מאות ריבוא או ד' אלפים ריבוא, **'והידיים ידי עשיו'** זו מלכות הרשעה שהחריבה את ביתינו ושרפה את היכלנו והגליתנו מארצנו, או **'הקול קול יעקב'** שאין לך תפלה שמועלת שאין בה זרעו של יעקב, **הידיים ידי עשיו** אין לך מלחמה שנוצחת שאין בה מזרעו של עשיו.

'על נהרות בבל' - הראה הקב"ה לדוד חורבן בית ראשון, ובית שני שנאמר 'זכור ה' לבני אדום'.

'כי עליך הורגנו כל היום' - ארבע מאות ילדים וילדות נשבו לקלון, טבעו הילדות עצמם בים (בשעת הגזירה מותר להרוג עצמו כשדואג מייסורים). ונשא הילדים ק"ו בעצמם, או אשה ושבעה בניה שלא רצו להשתחוות לעבודה זרה, ואמר להם אמם 'לכו ואמרו לאברהם אביכם אתה עקדת מזבח אחד ואני שבעה' יצאת בת קול ואמרה 'אם הבנים שמחה', או זה מילה, או תלמידי חכמים שמראים שחיטה בעצמם, או משום שממיתים עצמם על דברי תורה שנאמר 'זאת התורה אדם כי ימות באהל' שאין דברי תורה מתקיימים אלא במי שממית עצמו עליה.

גיטין דף נ"ח. יום ה' פרשת מטות מסעי כ"ד תמוז תשפ"ג

דף נ"ח - ע"א

ארבעים סאה קצוצי תפילין של יד נמצאו על הרוגי ביתר ושלושה קופות של ארבעים סאה תפילין של ראש וי"א ארבעים קופות של שלש סאה.

ארבעה קב מוח נמצאו על אבן אחת וי"א תשעה קב.

'בני ציון היקרים המסולאים בפז' שהיו מגנין הפז ביופיין, שחשובים ברומי היו קושרים אותם למטותיהם במקום צורות נאות. ארבע מאות בתי כנסיות היו בביתר ובכל אחת ארבע מאות מלמדי תינוקות, ולפני כל מלמד ארבע מאות תינוקות של בית רבן וכשהיה אויב נכנס היו דוקרים אותם במקליהם וכשגבר אויב כרכום בספריהם והציתום באש.

רבי יהושע בן חנניה אמר לרבי ישמעאל בן אלישע כשהיה תינוק והיה בבית האסורים "מי נתן למשיסה יעקב וישראל לבוזזים" ענה 'הלא ה' זו חטאנו לו ולא אבו בדרכיו הלוך ולא שמעו בתורתו' אמר מובטחני בו שיורה הוראה בישראל ולא זז משם עד שפדהו בממון הרבה (כשיש סכנת נפשות פודים שבויים יותר מכדי מיהם, וכן במופלג בחכמה).

בנו ובתו של רבי ישמעאל בן אלישע נשבו לשני אדונים ונשאם זה לזו והיו בוכים כל הלילה זה בזווית זה אני כהן בן כהנים איך אשא שפחה וזו בזווית זה אני כהנת בת כהנים גדולים אנשא לעבד כיון שעלה עמוד השחר הכירו זה את זה ונפלו זה על זה וגעו בכביה עד שיצאה נשמתם.

צפנת בת פניאל נתעלל בה שבאי והלבישה שבעה חלקים והוציאה למוכרה בא אדם אחד מכווער ביותר וכו' אמרה רבש"ע אם עלינו לא חסת על קדושת שמך הגיבור למה לא תחוס.

אחד נתן עיניו באשת רבו הוצרך רבו ללות א"ל שגר אשתך אצלי ואלונו שהה אצלו אמר היכן היא אמר אני פטרתיה לאלתר שמעתי שהתינוקות התעללו בה גרש אותה אמר כתובתה מרובה אמר אני אלווך גרשה ונשאה, לא היה לו לפרוע אמר לו עשה עמי בחובך והיו יושבים ואוכלים ושותים והוא עומד ומשקה עליהם והיו דמעות נושרות מעיניו ונפולות בכוסות ועל אותה שעה נחתם גזר דין וי"א על שתי פתילות בנר אחד.

דף ג"ח - ע"ב

לקח מסיקריקון וחזר ולקח מבעל הבית וכן לקח מן האיש וחזר ולקח מן האשה שמקחו בטל (חתימת האשה על שטר בעלה לא מהני אלא אם כתבה על שטר בפני עצמה). **לרב** היינו דווקא שאמר לך חזק וקני, אבל כתב לו שטר קנה דכולי האי לא היה עושה אם לא שגמר בדעתו למכור, **לשמואל** לא גמרו בדעתם אלא אם כתבו לו אחריות על השדה.

לוקח מסיקריקון ואכלה ג' שני חזקה וטען לבעלים חזרתי ולקחתי ממך כתקנת חכמים אין לבעליו עליו כלום, וכן אם מכרו לוקח ראשון ללוקח שני, אבל אם לא טען לוקח ראשון לא טוענים לו, וללוקח שני טענינו וכן ליורשי לוקח ראשון ואפילו למי שסובר שבעלמא לא טענינו ללוקח שסתם הקונה מסיקריקון אינו מוציא מעותיו בחנם וקונה על פי הבעלים.

עכו"ם שאנס קרקע של ישראל מחמת חוב או גזילה בעלמא ומכרו לישראל ושהה ביד הלוקח י"ב חודש אין בו דין סיקריקון שצריך לתת לבעלים רביע אלא מחזיר הקרקע בחנם, שדווקא בסיקריקון גמר ומקנה אגב אונס מיתה.

אין זכות ללוקח מסיקריקון שישאר הקרקע בידו אלא אם שהה בידו י"ב חודש.

אין דין אנפרות בבבל שאין צריך להחזיר לבעלים בחינם כיון דיש שם שלטון ולא הלך להתלונן לפנייהם תולים שמחל לו. **המקבל שדה של בורח לפרוע המס של קרקעו ולאכול פירותיו** ושילם מס של שלשה שנים ולבינתיים בא הבעלים הניח מעותיו על קרן הצבי שלא היה לו להקדים וליתן לשלשה שנים.

בית דין של אחריהם אמרו הלוקח מסיקריקון נותן לבעלים רביע, לרב אם העכו"ם מכרו פיחת חומש ולכן אם לקחה מן העכו"ם במנה נותן לבעלים שווי רביעית מנה מן הקרקע או במעות, **לשמואל** העכו"ם מוכרו פחות רביע לפיכך נותן לו רביע מן הקרקע עצמו או במעות שהוא שליש מנה.

גיטין דף ג"ט. יום ו' פרשת מטות מסעי
כ"ה תמוז תשפ"ג

דף ג"ט - ע"א

רב היה בבית דינו של רבי כשתקנו שכל הקודם לקחת מהסיקריקון, זכה ושאלו אותו ראשון מה דעתו נוטה (ב"ד דרבי מן הדין - בממונות פתחו מן הגדול אלא משום ענוה לא היה רבי פותח). שבית דינו של רבי התחילו למנות מן הקטנים משום פסוק 'לא תענה על ריב לנטות'

וכתיב חסר יו"ד ודורשים לא תחלק על רב מופלא שבבית דין, ולחכמים הפסוק נאמר בדיני נפשות אבל בממונות מתחילים מן הגדול.

מימות משה עד רבי לא מצינו תורתם וגדולתם של ישראל משעה שעמד בגדולה היה אז יחיד בתורה ואין אחר כמותו, ביהושע היה גם אלעזר, באלעזר היה פנחס, בפנחס היו זקנים, בשאול היה שמואל, בדוד היה עירא היאירי, בשלמה היה שמעי בן גרא, בחזקיה היה שבנא, בעזרא היה נחמיה בן חכליה, וכן מימות רבי עד רב אשי ואע"פ שהונא בר נתן היה תורה וגדולה מ"מ היה נכנע לרב אשי.

משנה. חרש מה שרומז בידיו וראשו במכירת מטלטלים קיים וכן מה שמרמזים לו, לכן בתירא אפילו בעקימת שפתים אע"פ שאינו סימן ניכר כרמיזה.

חרש שנשא משנתחרש כשם שכנס ברמיזה כך מוציא ברמיזה, ויש שתי לשונות בדעת רב נחמן אם לרבי יהודה בן בתירא מהני עקימת שפתים כשם שסובר שמהני לעניין מכירת מטלטלים.

הפעוטות מקחם מקח וממכרם ממכר במטלטלים משום כדי חייו, ותלוי בכל קטן לפי חריפות הדעת שלו מבין שש ולמעלה.

שיעור הפעוטות לחזור ממכרם אם טעו הוא כגדול שעד שתות קנה ומחזיר אונאה יותר משתות בטל המקח.

מתנת הפעוטות נחלקו אם אין בו כדי חייו ולא הוי מתנה או ביש בו כדי חייו שנותנים מתנה לפי שהמקבל הטיב להם, בין מתנת שכיב מרע בין מתנת בריא בין מרובה בין מועטת.

ויאמר לאשר על המלתחה הוצא לבוש לכל עובדי הבעל, מלתחה היינו מיני פשתן שחוט נמלל ונמתח ע"י מלילה שמוטל באצבעותיו כשהוא טווה.

מיני פשתן דק וטוב סיבני וחומס אפילו הוא טלית גדולה למידתו כשהוא מקפלה לא היתה יותר מאגוז וחצי, מין סלסלה ומלמלא גדול כפרי דפיסתקא ופלגי דפיסתקא.

דף ג"ט - ע"ב

משנה. כהן קורא ראשון שנאמר 'וקדשתו' לכל דבר שבקדושה לפתוח ראשון ולברך ראשון וליטול מנה יפה ראשון, והתורה אמרה כן מפני דרכי שלום (כהן נוטל מנה יפה ראשון במעשר עני וצדקה ומחברים ומסוכים בסעודה, ולא בשותפות).

אחר כן קוראים לוי שנאמר 'ויכתוב משה את התורה הזאת ויתנה אל הכהנים בני לוי', או שנאמר 'ונגשו הכהנים בני לוי' ואחר לוי קורים ישראל.

הבוצע פושט ידו תחילה בקערה ללפת בו את פרוסת המוציא, ואם בא לחלוק כבוד לרבו או למי שגדול ממנו הרשות בידו, ודווקא בסעודה אבל לעניין קריאת התורה בבית הכנסת אין כהן חולק כבוד ללוי ולוי לישראל מפני דרכי שלום ודווקא בשבתות וימים טובים שיש שם רבים ובשני וחמישי מותר (כהן אינו יכול למחול לקרוא ראשון בזמן הזה גם בחול).

רב הונא היה ישראל וקרא ראשון אפילו בשבתות וימים טובים ואין זה נגד תקנת דרכי שלום שאפילו רבי אמי ורבי אסי שהיו כהנים חשובים בארץ ישראל היו כפופים לו.

אין שם כהן איבד הלוי את כבודו ואינו קורא כלל וי"א שאין סדר לדבר ויכול להקדים הישראל לפניו.

אין שם לוי אותו הכהן שקרא ראשון חוזר וקורא, אבל כהן אחר לא משום פגמו של ראשון (אין בבהכ"נ רק כהנים אחד קורא במקום ז' ומכרז ז' פעמים לפניו ולאחריה).

לוי אחר לוי לא יקרא משום פגם שניהם שלא ידעו מי הוא הפגום או שיאמרו שהראשון אינו לוי ולכן חזרו וקראו לוי או יאמרו שהשני הוא ישראל, אבל שני כהנים זה אחר זה לא יקרא משום שהיוצאים לא ידעו שעלה למניין שבעה אע"פ שיודעים שאביו היה כהן שיאמרו שנשא פסולה, אבל לא יאמרו שהשני פגום כיון שידעו שאביו הוא כהן ונשא פסולה שעדיין אינו לוי ולמה קרא במקום לוי.

ואלו דברים שאמרו מפני דרכי שלום כהן קורא ראשון ואחריו לוי, אין משני העירוב להניחו בבית אחר, בור בשדה שהוא קרוב לאמת המים אותו שדה משקה ראשון, מצודות חיה ועופות ודגים יש בהם משום גזל מפני דרכי שלום, ולרבי יוסי גזל גמור מדרבנן, מציאת חרש שוטה וקטן יש בהם משום גזל מפני דרכי שלום, לרבי יוסי גזל גמור מדרבנן, עני החותך בראש הזית מה שתחתיו גזל מפני דרכי שלום, לרבי יוסי גזל גמור מדבריהם, אין ממחים ביד עניי עכו"ם בלקט שכחה ופאה.